

РЕЦЕНЗІЯ

доктора економічних наук, доцента,
завідувача сектору промислової політики та інноваційного розвитку
відділу промислової політики та енергетичної безпеки Науково-дослідного
центру індустріальних проблем розвитку НАН України

РЕШЕТНЯК Олени Іванівни

на дисертацію подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за
спеціальністю 073 «Менеджмент», галузі знань 07 «Управління та
адміністрування»

ІВАНОВА Миколи Євгеновича на тему

«Організаційно-економічне забезпечення системи управління проєктними
ризиками в ІТ-компаніях»

Актуальність теми дисертації.

Для попередження негативних наслідків ризиків в діяльності організацій, зокрема у сфері ІТ, використовуються різноманітні варіанти управління ними. Найчастіше науковці в теоретичних дослідженнях та фахівці на практиці використовують такі способи зниження ступеня ризику, як диверсифікація, резервування, лімітування, страхування, хеджування, планування та прогнозування. Вибір способу зниження ризиків залежить від особливостей діяльності компанії, прийнятої стратегії і тактики управління цими ризиками. В будь-якому разі основним завданням постає ефективне використання управлінських підходів, що здатне розробити послідовність дій та використовувати їх як дієвий механізм управління ризиками для компаній сфери ІТ.

Система управління визнає наявність ризикової ситуації і в ній має відразу відбуватися реакція на це. В цьому й полягає застосування методологічного інструментарію управління ризиками. Для управління ризиками велике значення має їх правильне групування. Проєктні ризики, які характерні для всіх суб'єктів господарювання, мають свою специфіку для сфери ІТ. Отже, дисертаційне дослідження, яке присвячене формуванню організаційно-економічного забезпечення системи управління проєктними ризиками в ІТ-компаніях є актуальним і своєчасним.

Зв'язок дисертації з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України за науково-дослідними темами: «Теоретичні аспекти розпізнавання патологічних процесів в економіці України» (ДР № 0017U006324), в якій здобувачем проаналізовано генезис теорій кризового розвитку економіки в контексті формування ризиків інноваційної діяльності (п. 2.2); «Теоретико-методологічне обґрунтування шляхів виходу України з «пастки відсталості»» (ДР № 0121U110481), в якій дисертантом було проведено аналіз методичних підходів до оцінювання соціально-економічного розвитку країни (п. 5.1); «Формування механізму вирішення проблемних ситуацій у соціально-економічному розвитку регіону (на прикладі Харківської області)» (ДР № 0121U113503), в якій було здійснено дослідження виникнення ризиків проблемних ситуацій на підприємствах Харківської області, викликаних воєнною агресією РФ» (п. 1.3), про що вказано в довідці Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України, яка розміщена у «Додатку В» дисертації.

Ступінь обґрунтованості, достовірності наукових положень, висновків, рекомендацій, представлених в дисертації.

Основні положення, авторські підходи, висновки та рекомендації, які змістовно розкрито в дисертації М. Є. Іванова, є достатньо обґрунтованими та достовірними.

Дисертаційна робота має логічну побудову, її автор системно підійшов до постановки наукового завдання та його вирішення, формулювання задач, обрав вірні методи дослідження.

Теоретичною та методологічною основою дослідження стали фундаментальні положення економічної теорії, діалектичний підхід до визначення сутності ключових категорій і їх взаємозв'язків, методологічні і методичні результати, викладені у наукових працях вітчизняних і закордонних

учених стосовно питань, що складають предмет дисертаційної роботи.

Представлені автором наукові результати мають достатній рівень обґрунтованості, що підтверджується узагальненням великої кількості фундаментальних праць вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, використанням значної кількості аналітичної та статистичної інформації, в тому числі з міжнародних джерел.

Об'єкт, предмет та завдання дослідження логічно і структурно узгоджені, відповідають визначеній автором меті. Отримані результати апробовані на науково-практичних конференціях, у тому числі на міжнародних.

Вищевикладене дає підставу зробити висновок, що виконана робота є логічно завершеним дослідженням, яке характеризується достатньою для розкриття теми постановкою завдань, обґрунтованістю підходів їх вирішення, висновків і рекомендацій.

Наукова і практична цінність дисертації, наукова новизна.

У дисертаційній роботі М. Є. Іванова сформульовано та обґрунтовано низку положень, висновків, пропозицій, які відзначаються науковою новизною та мають практичну спрямованість. Наукові положення сформульовані автором самостійно й відображають особистий внесок дисертанта в рішення наукового завдання. Найбільш вагомими результатами, які містять наукову новизну дослідження, вважаємо наступні:

Удосконалено організаційний підхід до формування команди проєкту. В основу підходу покладено сукупність методичних підходів: Scrum, Lean та Kanban, які містять набір інструментів гнучкого управління проєктами і дають змогу командам структурувати роботу та управляти нею. На практиці підхід дозволив виокремити фактори, які впливають на ефективність діяльності проєктної команди в сфері ІТ та визначити основні проблеми, що виникають у процесі реалізації проєкту.

Запропоновано концептуальний підхід до формування системи управління проєктними ризиками. Відмінність полягає у доданих етапах управління проєктними ризиками, які дозволяють вдосконалювати внутрішні процеси та стимулювати розвиток позитивної корпоративної культури. На практиці стає можливим мінімізувати загрози.

Розвинуто класифікацію характеристик видів ризиків, яка містить специфічні ознаки різних видів економічної діяльності. Доведено, що категорія «ризик» є складною та може стосуватися багатьох галузей знань, таких як економіка, юриспруденція, психологія тощо;

Доповнено алгоритм управління ризиковою ситуацією. Алгоритм спрощує діагностику ризиків, дозволяє здійснювати контроль та розробку рекомендацій щодо подальшої реалізації проєктів.

Удосконалено науково-методичний підхід до оцінки проєктних ризиків ІТ-компаній. Відмінністю є використання комбінованого методу, що поєднує експертний та статистичний методи дослідження. Передбачено використання експертами трьох обов'язкових блоків ризиків: організаційних, економічних, поведінкових. На практиці це дозволяє здійснити їх оцінку та пріоритезацію і на цій основі здійснити ранжування проєктів та прийняти обґрунтоване рішення щодо вибору оптимального варіанту проєкту за критерієм ризику.

Повнота викладу матеріалів дисертації в опублікованих працях.

Усі положення наукової новизни та основні результати дослідження опубліковані у 13 наукових працях, а саме: 5 статей у періодичних наукових фахових виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз (зокрема 1 в Scopus), 8 тез доповідей у матеріалах конференцій. Аналіз публікацій автора дозволяє зробити висновок про повноту викладення основних наукових положень його дисертаційного дослідження в науковій літературі.

Публікації здобувача відображають викладені в роботі наукові результати, які містять наукову новизну, що відповідає п. 8, 9 вимог до присудження ступеня доктора філософії «Порядку присудження ступеня

доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», які були затверджені Постановою КМУ №44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12 січня 2022 року зі змінами, внесеними згідно з Постановами КМУ № 341 від 21.03.2022 р.; №502 від 19.05.2023 р.

Академічна доброчесність.

Результати перевірки дисертації М. Є. Іванова на тему «Організаційно-економічне забезпечення системи управління проєктними ризиками в ІТ-компаніях» на наявність ознак академічного плагіату довели коректність посилань на першоджерела для текстових та ілюстративних запозичень, також не виявлено навмисних ознак недоброчесності. Таким чином, можна зробити висновок про відсутність порушень академічної доброчесності в дисертації М. Є. Іванова

Оформлення дисертації.

Дисертаційна робота М. Є. Іванова викладена українською мовою з дотриманням наукового стилю, а її структурна побудова є логічною, результати наукової новизни та висновки є конкретними та достатньо аргументованими. Дисертація за своєю структурою, обсягом та оформленням відповідає існуючим стандартам та рекомендаціям.

Зауваження щодо змісту дисертації.

1. Доцільно було в першому розділі роботи визначити, що автор розуміє під «системою управління проєктними ризиками», зазначивши особливості її формування в ІТ-компанії.
2. Слід було більш докладно зупинитися на питанні розкриття складу

системи взаємозв'язку процесу «управління ризиками» та «процесу управління проектами», с. 114-115, адже воно є важливим.

3. Алгоритм здійснення діагностики системи управління проектними ризиками в ІТ-компаніях не має зворотного зв'язку, але ж після висновків має бути розроблений відповідний план дій, с. 158-162.

4. В роботі було б доцільно наочно проілюструвати вплив розглянутих в п.3.2 організаційних аспектів формування команди проекту на виникнення та зменшення проектних ризики в ІТ-компанії.

5. Не достатньо аргументованим є вибір підприємства для апробації запропонованих в роботі рекомендацій та заходів – ТОВ «АЕС ГРУП», яке, за словами автора (с. 186), тільки співпрацює на ІТ-ринку.

6. Потребує більш детального обґрунтування запропонований методичний інструментарій етапів науково-методичного підходу до оцінки проектних ризиків ІТ-компаній, зокрема щодо розрахунку середньої ймовірності настання ризиків (с. 183-184, практичне застосування в табл. 3.6, табл. Б.1, табл. Б.4). Потребують деякого корегування назви етапів підходу, в залежності від математичного апарату, що використовується.

Проте зазначені недоліки не знижують наукової і практичної цінності результатів дослідження, яке відповідає основним вимогам щодо кваліфікаційних робіт даного рівня та не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації.

Висновок.

Дисертаційна робота Іванова Миколи Євгеновича на тему «Організаційно-економічне забезпечення системи управління проектними ризиками в ІТ-компаніях» є актуальною та важливою в сучасних умовах України, має наукову новизну та практичне значення.

Дисертаційна робота відповідає спеціальності 073 «Менеджмент», галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

За змістом, структурою, обсягом та оформленням дисертаційна робота

відповідає вимогам п. 6 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р.

Зазначене дозволяє зробити висновок, що Іванов Микола Євгенович, з урахуванням виконання в повному обсязі освітньої складової освітньо-наукової програми та індивідуального плану наукової роботи, заслуговує присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Рецензент:

завідувач сектору промислової політики
та інноваційного розвитку
відділу промислової політики
та енергетичної безпеки
Науково-дослідного центру
індустріальних проблем розвитку
НАН України,
д.е.н., доцент

Олена РЕШЕТНЯК

Підпис Решетняк О.І. засвідчую: вірно

Учений секретар
Науково-дослідного центру
індустріальних проблем розвитку
НАН України

Надія БЄЛІКОВА